

[Bøker]

Filosofi til

SOM AMANUENSIS på Filosofisk institutt var Einar Øverenget en populær foreleser. I dag har han ingen problemer med å kalle seg populærfilosof. Det er hans ferske bok et eksempel på.

Med «Å bli sin egen venn» beveger han seg tett innpå selvhjelps litteraturen. Han kan bare konstatere at det er et langt sprang tilbake til debutboken «Seeing the Self. Heidegger on Subjectivity» (1998), bygget over doktorgraden fra Boston College.

– Nærmest uleselig for andre enn helt spesielt interesserte og skolerte, smiler han.

Selv trives han utmerket i rollen som husfilosofi i folkeprogrammet «Nitimen», hvor han hver onsdag bedriver eterfilosofi sammen med programleder Karin Wetlesen. På visittkortet er han rektor for Humanistisk akademi. I det daglige betyr det at han engasjeres som foredragsholder og prosessleder både i næringslivet og forvaltningen. Han snakker etikk og moral, snur spørsmålene på hodet, fremprovoserer oppriktighet og priser rollen som djevelens advokat.

– Jeg tror vi er i ferd med å rehabilitere filosofien som folkelig aktivitet. Faget har lenge vært innelukket på universitetene som en ren akademisk øvelse. Det er både viktig og nødvendig, men filosofene må i tillegg finne seg en plass i det offentlige rom. Jeg er opptatt av at filosofer skal kunne brukes til noe, være nyttige.

Se på Sokrates. Som for mange utadvendte filosofer er Sokrates forbildet. Han var en mann uten utdannelse, og han skrev ingenting selv, men utfordret sine omgivelser til å bli kjent med seg selv.

– I likhet med Sokrates tror jeg at filosofi er å stille de litt trette, opplagte spørsmålene – for bedre å forstå det du tar som en ureflektert selvfølge. De færreste er istand til å korrigere seg selv. Filosofi er et verktøy som kan hjelpe å få en viss avstand til det vi er involvert i.

Sokrates visdom er at hver og en av oss kan mobilisere egne ressurser og på egen hånd lære å takle og håndtere livets utfordringer.

Grep om eget liv. «Å bli sin egen venn» er filosofens bidrag til de elsk-deg-selv-bøkene som særlig har toppet amerikanske bestselgerlister i et kvart hundreår. Den senere new age-guruen Wayne W. Dyers innledet bølgen med «Elsk deg selv», men Øverenget er mer påvirket av Sokrates.

– Sokrates understreker hvor viktig det er å være sin egen venn – og hvor farlig det er å ende opp som sin egen fiende. Det fikk meg til å tenke: Hva innebærer det egentlig å elske seg selv? Å bli sin egen venn? Etterhvert skjønte jeg at dette kunne bli utgangspunkt for en hel bok, konstaterte Øverenget, og fortsetter:

– Vi er ekstremt opptatt av vennskap i våre dager. Det å være et jeg er å ha et forhold til seg selv. Hva er den gode modellen for denne relasjonen?

Av ulike grunner er de fleste av oss både rausere og mer forståelsesfulle overfor vennene våre enn vi er mot oss selv. Vi har for eksempel altfor lett for å straffe oss selv når vi føler at vi mislykkes. Jante er ikke bare et sted i Danmark, det er inni oss. Vi vil tjene på å stille spørsmålet: Hvordan jeg ville behandle min beste venn dersom han/hun handlet på sam-

Jeg tror vi er i ferd med å rehabilitere filosofien som folkelig aktivitet
Einar Øverenget

SIN EGEN BESTEVENN. – Den beste vaksine mot den usunnhet som følger av hjelpeløshet, er å forsøke å bli sin egen venn, sier Einar Øverenget.

me tilsvarende måte? Jeg er overbevist om at man er like moralsk forpliktet overfor seg selv som til de nære vennene. Derfor kan det være nyttig å endre den gyldne regel: Du skal gjøre mot deg selv slik du vil at andre skal gjøre mot deg.

– Hvorfor er det så viktig å bli venn med seg selv?

– Aristoteles ser på sunnhet som en tilstand hvor mennesket kan være sin egen autoritet. Den beste vaksine mot den usunnhet som følger av hjelpeløshet er å forsøke å bli sin egen venn. Det vil styrke din evne til å leve ditt liv som ditt eget, til å utvikle dine talenter, til å takle de utfordringer du møter. For meg er det ensbetydende med lykke i livet, fastslår Øverenget.

Einar Øverenget

Født i 1964, opprinnelig fra Elverum.

Skrev sin doktoravhandling om Martin Heidegger. Rektor ved Humanistisk Akademi.

Siste bøker: «Å bli sin egen venn» (Aschehoug, 2005)

og «Eksistens: En bok om frihet, angst og død» (Kagge, 2003).

Hjemmeside: humanistisk-akademi.com

